

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Інна ПЕРЕПЕЛЮК, Христина ВЕРЕГА

ВСТУП ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Методичні рекомендації для студентів
спеціальності 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

Чернівці 2023

УДК 373.2.01(062)

Рекомендовано Вченою радою факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи Чернівецького
національного університету імені Юрія Федьковича
протокол № 4 від 29 листопада 2023 року

Рецензенти:

ТИМЧУК Людмила Іванівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ПРОКОП Інна Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

В 858 *Вступ до педагогічної діяльності* : методичні рекомендації для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад.: І.Р. Перепелюк, Х.І. Верега Чернівці, 2023. 62 с.

© Перепелюк І.Р., Верега Х.І. 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВИЩА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ	
Тема 1. Система вищої освіти в Україні	6
Тема 2. Становлення та розвиток вищої освіти в Україні	9
Тема 3. Організація навчального процесу у закладі вищої освіти	12
Тема 4. Сутність, форми та методика організації самостійної роботи студентів	15
Тема 5. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики у ЗВО	18
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ОСОБИСТІСТЬ ПЕДАГОГА	
Тема 1. Сутність та структура педагогічної діяльності	21
Тема 2. Особливості педагогічної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти	21
Тема 3. Модель особистості вихователя закладу дошкільної освіти	24
Тема 4. Заклад дошкільної освіти – основне місце професійної діяльності майбутнього вихователя	27
Тема 5. Діяльність практичного психолога у закладі дошкільної освіти	30
КОНТОРЛЬНІ ПИТАННЯ	33
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	36
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Методичні рекомендації призначені допомогти студентам набуту загальних та фахових компетентностей, які передбачені вивченням навчальної дисципліни «Вступ до педагогічної діяльності», відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)» спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Основною метою навчальної дисципліни є сформуванню у студентів цілісне уявлення про заклад вищої освіти, ознайомити з особливостями навчання у ЗВО, сформуванню загальне уявлення про структуру, зміст і особливості вашої майбутньої професійної діяльності, функції та професійні обов'язки сучасного педагога.

Зміст навчальної дисципліни «Вступ до педагогічної діяльності» складається з двох змістових модулів. Кожен з них містить теоретичну інформацію, яка у стислому вигляді пропонується на лекціях. Закріплення і застосування теоретичних знань, формування вміння і навичок їх застосування відбуватиметься на семінарських заняттях.

У першому модулі розкрито науково-теоретичні основи курсу, проаналізовано систему вищої освіти України; основні напрями діяльності закладів вищої освіти; принципи організації навчального процесу, його компоненти та характеристика; особливості форм і методів організації навчального процесу у ЗВО.

Другий розділ присвячений обговоренню особливостей професії вихователя дітей дошкільного віку, його функцій, особистісних якостей та професійних компетенцій. Характеристиці типів закладів дошкільної освіти – середовища соціалізації дитини.

При вивченні даної дисципліни у майбутніх фахівців формуються уявлення про:

- провідні засади функціонування системи вищої освіти в Україні;
- місце та значення різних форм і видів навчальних занять у закладі вищої освіти, різновиди самостійної та науково-дослідної роботи;
- сутність професії вихователя закладу дошкільної освіти;
- форми і методи професійного вдосконалення фахівця дошкільної галузі;
- вимоги до особистості сучасного педагога закладу дошкільної освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВИЩА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ

Тема 1. Система вищої освіти в Україні (лекція – 2 год)

План

1. Мета та завдання курсу «Вступ до педагогічної діяльності»
2. Вища освіта в Україні та принципи її організації
3. Вища освіта як система
4. Мета та пріоритетні напрями розвитку освіти
5. Нормативно-правові документи, які регламентують освітню діяльність здобувачів вищої освіти

***Мета:** ознайомити студентів з принципами й організацією вищої освіти в Україні, нормативно-правовими документами, що регламентують освітню діяльність здобувачів вищої освіти, основними напрямками розвитку освіти.*

Тема 1. Система вищої освіти в Україні (семінарське заняття – 2 год)

1. Типи закладів вищої освіти та їх характеристика.
2. Основні елементи системи освіти в Україні.
3. Принципи організації вищої освіти.
4. Пріоритетні напрями розвитку освіти.
5. Основні нормативні документи, які регламентують організацію навчального процесу у ЗВО.

Питання для обговорення

1. Загальні засади курсу «Вступ до педагогічної діяльності» - мета, завдання, структура.

2. Охарактеризуйте систему освіти в Україні, її структуру (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійно-технічна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, аспірантура, докторантура).

3. Назвіть типи закладів вищої освіти.

4. Назвіть основні нормативні документи, які регламентують організацію навчального процесу у ЗВО.

5. Які основні поняття характеризують вищу освіту в Україні?

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Складіть та заповніть хронологічну таблицю «Історія виникнення перших закладів вищої освіти в Україні»

№ п/п	Рік	Назва закладу вищої освіти

Завдання 2. Опрацюйте Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) та визначте: структуру та систему вищої освіти, рівні акредитації закладів вищої освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Завдання 3. Складіть схему «Система вищої освіти України»

Завдання 4. Ознайомтесь із сайтом ЗВО, у якому ви навчаєтесь та визначте, які сторінки сайту адресовані студентам <https://www.chnu.edu.ua>

Рекомендована література:

1. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія. Київ: Світич, 2006. 304 с.

2. Богуш А. Вектор наступності Державних стандартів дошкільної і початкової ланок освіти. *Початкова школа*. 2013. № 9. С. 1-5.

3. Грень Л.М., Вавренюк С.А., Алієва П.І. Сучасна освіта України: державно-управлінський аспект: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 238 с.

URL:<http://29yjmo6.257.cz/bitstream/123456789/12629/1/Монография%20Вавренюк%20С.А..pdf>

4. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

5. Закон України «Про дошкільну освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

6. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

7. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ : Академвидав, 2012. 197 с.

8. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

9. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Навчальна книга Богдан, 2005. 168 с.

**Тема 2. Становлення та розвиток вищої освіти
в Україні**
(лекція – 2 год)

План

1. Державна політика розвитку освіти в Україні
2. Концепція педагогічної освіти
3. Формальна та неформальна освіта в Україні
4. Структура та управління закладом вищої освіти в Україні

***Мета:** ознайомити студентів з тенденціями та напрямками розвитку вищої освіти в Україні, сформулювати знання про концепцію педагогічної освіти, уявлення про особливості формальної та неформальної освіти, ознайомити із структурою, організацією й управлінням закладами вищої освіти.*

**Тема 2. Становлення та розвиток вищої освіти
в Україні**
(семінарське заняття – 2 год)

1. Основні напрями вдосконалення діяльності закладів вищої освіти
2. Структура закладу вищої освіти
3. Управління закладом вищої освіти
4. Особливості професійної підготовки вихователя закладу дошкільної освіти
5. Вища освіта за кордоном

Питання для обговорення

1. Назвіть державні органи управління вищою освітою в Україні.
2. Проаналізуйте основні напрями вдосконалення діяльності закладів вищої освіти.

3. Назвіть основні відмінності типів ЗВО України та інших закордонних держав.

4. Проаналізуйте системи вищої освіти закордонних країн (країни за вибором студента). Яку модель Ви бачите найбільш прийнятною для України і чому?

5. Назвіть фактори, які впливають на конкурентоспроможність закладу вищої освіти. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Дайте визначення наступних понять:

- формальна освіта
- неформальна освіта

Завдання 2. Підготуйте реферативні повідомлення на одну з запропонованих тем (за вибором студента):

1. Історія розвитку педагогічної освіти в Україні.
2. Вища освіта в зарубіжних країнах.

Завдання 3. Проаналізуйте основні документи, які регламентують процес підготовки сучасного спеціаліста з вищою освітою, дані подайте у таблиці:

<i>Назва документа</i>	<i>Рік створення</i>	<i>Мета, завдання документа</i>	<i>Характеристика основних розділів</i>

Рекомендована література:

1. Димань Т.М., Боньковський О.А., Вовкогон А.Г. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник. БНАУ, 2017. Одеса: НУ «ОМА», 2017. 106 с.

URL:https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/603/1/1/european-higher-education-area-and-the-bologna-process_17_09_2017.pdf

2. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347. 2002. Освіта України. № 33 за 23 квітня 2002 р.

3. Неформальна освіта як важливий елемент безперервної освіти (рекомендаційний бібліографічний список)

URL:https://dnpb.gov.ua/wpcontent/uploads/2015/12/Informal_education_2019.pdf

4. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник. Київський університет імені Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 352 с.
URL:<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>

5. Сучасні тенденції вищої освіти в Німеччині, Польщі та Україні (порівняльний аналіз)
<http://tpa.pstu.edu/article/view/95889>

6. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

**Тема 3. Організація навчального процесу у закладі
вищої освіти**
(лекція – 2 год)

План

1. Характеристика навчального процесу у закладі вищої освіти
2. Організація навчального процесу у ЗВО: форми та методи
3. Основні положення європейської кредитно-трансферної системи (ECTS)
4. Форми організації контролю, оцінки знань та умінь студентів

***Мета:** ознайомити студентів з організацією, формами та методами здійснення навчального процесу у закладі вищої освіти, з особливостями форм організації контролю й оцінки знань та умінь, проаналізувати права та обов'язки студентів*

**Тема 3. Організація навчального процесу у закладі
вищої освіти**
(семінарське заняття – 2 год)

1. Особливості організації освітнього процесу у закладі вищої освіти
2. Лекція як основна форма навчання у ЗВО
3. Кафедра – базовий структурний підрозділ закладу вищої освіти
4. Права та обов'язки студентів

Питання для обговорення

1. Назвіть основні форми організації навчального процесу у ЗВО.
2. Проаналізуйте основні положення європейської

кредитно-трансферної системи (ECTS).

3. Назвіть основні види семінарських занять та охарактеризуйте їх функції.

4. Які на вашу думку переваги та недоліки проведення семінарського заняття у ЗВО?

5. Розкрийте сутність практичного заняття як форми організації навчання у закладі вищої освіти.

6. Назвіть права студентів згідно Закону України «Про вищу освіту».

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Дайте визначення понять «базові знання», «професійні знання», визначте їх значення в професійній діяльності.

Завдання 2. Підготуйте реферативні повідомлення на одну з запропонованих тем:

- «Роль освіти в розвитку партнерства України з іншими державами»;
- «Структура професійної діяльності вихователя»

Завдання 3. Ознайомтесь із Статутом закладу вищої освіти, дайте характеристику його основним розділам <https://www.chnu.edu.ua/media/q2nfmjke/statut-2022-mon.pdf>

Завдання 4. Проаналізуйте освітньо-професійну програму «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)» спеціальності 012 Дошкільна освіта та заповніть таблицю

Обов'язкові компоненти	Вибіркові компоненти	Практика	Атестація

Завдання 5. Послугуючись мережею Інтернет, віднайдіть визначення понять «Освітньо-професійна програма», «Навчальний план», «Силабус», «Робоча програма», з'ясуйте їх значення для освітнього процесу в ЗВО.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Зварич І. Засади педагогічного контролю й оцінювання знань студентів. *Рідна школа*. 2012. № 10. С. 19-21.

3. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.

4. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 200с.

5. Педагогічна освіта і професійна підготовка в сучасному соціокультурному середовищі: монографія / Товканець Г.В. та колектив авторів / За заг.ред. Товканець Г.В. Мукачево: Редакційно-видавничий центр МДУ, 2018. 302 с.

6. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

**Тема 4. Сутність, форми та методика організації
самостійної роботи студентів**
(лекція – 1 год)

План

1. Сутність та зміст самостійної роботи студентів
2. Типи та форми організацій самостійної роботи студентів у закладі вищої освіти
3. Методика організації самостійної роботи студентів з першоджерелами та іншими засобами пошуку й отримання інформації

***Мета:** ознайомити студентів з методикою організації, формами та видами самостійної роботи у закладі вищої освіти, формувати вміння працювати з науковою та методичною літературою.*

**Тема 4. Сутність, форми та методика організації
самостійної роботи студентів**
(семінарське заняття – 1 год)

1. Керівництво самостійною роботою студентів
2. Методика пошуку, опрацювання і використання інформації
3. Особливості роботи з науковою та методичною літературою
4. Форми та методи фіксування отриманої інформації

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте зміст і форми організації самостійної роботи студентів у ЗВО.
2. Розкрийте роль викладача в організації самостійної роботи студента.
3. Визначте роль і місце самостійної роботи у

засвоєні студентом навчального матеріалу.

4. Яка мета самостійної роботи студентів на лекційних та семінарських заняттях?

5. Назвіть основні функції самостійної роботи.

6. Дайте характеристику основних джерел для самостійного сприйняття інформації.

7. Якими навчально-методичними засобами забезпечується самостійна робота студентів?

8. Проаналізуйте основні методи фіксування отриманої інформації.

9. Назвіть основні форми запису прочитаного тексту.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Сформуйте «Поради студенту для формування навичок самостійної роботи з книгою».

Завдання 2. Складіть схему пошуку книги в систематичному каталозі бібліотеки чи Інтернеті.

Завдання 3. Розробіть систему індивідуальних завдань для самостійного опрацювання за однією з тем обов'язкової компоненти за вашою спеціальністю.

Завдання 4. Складіть бібліографічний список із 10 джерел за однією із запропонованих тем (за ДСТУ 8302:2015):

- Педагогічна майстерність вихователя
- Екологічне виховання дітей дошкільного віку
- Розумове виховання дітей дошкільного віку

Завдання 5. Складіть перелік завдань для самостійного виконання студентами під час проходження ними педагогічної практики.

Рекомендована література:

1. Гурська О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі
URL:<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2903/1/Gurska.pdf>
2. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
3. Хом'як І. Самостійна робота в системі навчальної діяльності студентів
URL:[file:///C:/Users/Рома/Downloads/Nvvnup 2016 1\(1\) 18.pdf](file:///C:/Users/Рома/Downloads/Nvvnup 2016 1(1) 18.pdf)
4. Швед М. Самостійна робота студентів: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 205 с.
5. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

Тема 5. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики у ЗВО
(лекція – 1 год)

План

1. Специфіка, мета та види науково-дослідної робота студентів в їх професійній підготовці
2. Основні види педагогічної практики студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта», особливості змісту та організації.
3. Мета і завдання педагогічної практики

***Мета:** ознайомити студентів з методикою організації, формами та видами науково-дослідної та видами навчальної та виробничої практики у закладі вищої освіти.*

Тема 5. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики у ЗВО
(семінарське заняття – 1 год)

1. Особливості організації науково-дослідної роботи студентів
2. Основні види й особливості педагогічної практики студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Питання для обговорення

1. Назвіть основні види науково дослідної роботи студента.
2. Охарактеризуйте основні елементи структури наукового дослідження.
3. Назвіть види практики, які використовуються у закладі вищої освіти.
4. З якою метою організовується практична підготовка студента?

5. Хто здійснює організаційно-методичне керівництво практикою?

6. Яким документом визначаються терміни проходження практики та її зміст?

7. Обґрунтуйте необхідність взаємозв'язку теоретичних знань і практичних умінь у фаховій підготовці студентів.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Ознайомитися з «Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

URL:<https://www.chnu.edu.ua/media/x2kft0ij/polozhennia-pro-vyivlennia-i-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu.pdf>

Завдання 2. На сайті кафедри знайдіть інформацію про студентський науковий гурток: Які проблеми розглядаються? Кого запрошують до участі?

Завдання 3 Заповніть таблицю «Види практики студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта»

№ п/п	Вид практики	Особливості змісту та організація	Мета і завдання

Рекомендована література:

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І, Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
2. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Доучаєва Харків : ХНАУ, 2017. 272 с.
3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>
4. Пісоцька Л.М., Пісоцький О.П. Лекції зі вступу до спеціальності. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 88 с.
5. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ОСОБИСТІСТЬ ПЕДАГОГА

Тема 1. Сутність та структура педагогічної діяльності (лекція – 2 год)

План

1. Виникнення та становлення педагогічної професії
2. Педагогічна діяльність як діяльність професійна
3. Зміст і структура педагогічної діяльності
4. Підготовка майбутніх вихователів до здійснення професійної діяльності
5. Творчий характер діяльності вихователя закладу дошкільної освіти

Мета: ознайомити студентів із змістом, структурою та характером педагогічної діяльності, основними поняттями педагогічної професії, історією розвитку професії вихователя; формувати позитивне ставлення до професії вихователя ЗДО.

Тема 2. Особливості педагогічної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти (семінарське заняття – 2 год)

1. Історія розвитку професії вихователя ЗДО.
2. Сутність основних понять педагогічної професії.
3. Види педагогічної діяльності та їх характеристика.

Питання для обговорення

1. Розкрийте роль і значення педагогічної діяльності в розвитку суспільства.

2. Проаналізуйте процес виникнення та історичний шлях становлення професії вихователя.

3. Назвіть основні особливості педагогічної професії. Охарактеризуйте їх.

4. Визначте і розкрийте суть, мету, зміст педагогічної діяльності.

5. Назвіть основні види педагогічної діяльності, дайте їм аналіз.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Здійсніть аналіз історичних етапів розвитку та становлення професії вихователя та складіть хронологічну таблицю «Етапи становлення педагогічної професії».

Завдання 2. Підготуйте коротке повідомлення на тему: «Чому людина обирає педагогічну професію?»

Завдання 3. Підготуйте реферативні повідомлення на одну із запропонованих тем:

«Історія становлення професії вихователя закладу дошкільної освіти»;

«Роль вихователя в житті людини»;

«Особливості роботи вихователя на сучасному етапі»;

«Образ педагога в працях О. Сухомлинського»;

«Мета і зміст виховання в народній педагогіці».

Завдання 4. Визначте головні напрями й засоби виховання дітей у первісному суспільстві, заповніть таблицю

Зміст виховання у первісному суспільстві

Напрямок виховання	Завдання	Методи й засоби
Моральне		
Трудове		
Фізичне		
Екологічне		

Рекомендована література

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: Навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2010. 319 с.

2. Казьмирчук Г. Вступ до спеціальності. УкрСІЧ Київ, 2014. 166 с.

3. Косенко Ю. Педагогіка: загальні основи, теорія виховання, теорія навчання : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спеціальності «Дошкільна освіта». Маріуполь : ТОВ Друкарня «Новий світ», 2013. 208 с.

4. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 200с.

5. Тищук Л.І. Творчість як умова особистісного розвитку і підвищення рівня професійної майстерності педагога дошкільного навчального закладу. Обдарована дитина. 2008. № 6. С.19-25.

6. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

**Тема 3. Модель особистості вихователя закладу
дошкільної освіти**
(лекція – 2 год)

План

1. Структура особистості вихователя закладу дошкільної освіти
2. Професійна компетентність педагога в системі дошкільної освіти
3. Особистісні якості вихователя
4. Професіограма вихователя закладу дошкільної освіти
5. Педагогічні здібності як невід’ємна складова особистості педагога

Мета: ознайомити студентів зі структурою особистості вихователя закладу дошкільної освіти, професійними компетентностями та особистісними якостями вихователя; розкрити соціальну роль та функції вихователя закладу дошкільної освіти.

**Тема 3. Модель особистості вихователя закладу
дошкільної освіти**
(семінарське заняття – 2 год)

1. Педагогічна етика та педагогічний такт
2. Роль вихователя у формуванні особистості дошкільника
3. Права та обов’язки педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

Питання для обговорення

1. Назвіть особистісні моральні якості, які необхідні вихователеві для роботи з дітьми?

2. Які вимоги висуваються до розвитку психічних пізнавальних процесів вихователя?

3. Що таке професійна компетентність вихователя дітей дошкільного віку?

4. Назвіть сфери компетенції вихователя дошкільного закладу.

5. Які функції має виконувати сучасний вихователь?

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Проаналізувавши педагогічну літературу визначте педагогічні уміння, які ви вважаєте повинні бути у вихователя закладу дошкільної освіти.

Завдання 2. Підготуйте есе на тему «Якого вихователя чекають сьогодні у закладі дошкільної освіти».

Завдання 3. Складіть особистісну характеристику вихователя закладу дошкільної освіти.

Завдання 4. Проаналізуйте Положення про дошкільний навчальний заклад. Постанова Кабінету Міністрів від 12 березня 2003 р. № 305 та складіть перелік прав і обов'язків вихователів дітей дошкільного віку.

Завдання 5. Створіть колекцію афоризмів та висловлювань видатних людей про виховання, вплив вихователя на вихованця.

Завдання 6. Перегляньте відео:

- Твоя професія Вихователь

<https://youtu.be/fM4xASjEwq8>

- Вихователь – це професія чи покликання?

<https://www.youtube.com/watch?v=OM2-R9DRzco>:

- Професія вихователь

<https://www.youtube.com/watch?v=khkKvDlawFU>

- Новий день. Секрети професії: вихователь
<https://www.youtube.com/watch?v=1hDm6nsIE6I&feature=share>

Рекомендована література

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку : становлення фахівця в умовах навчання : монографія. Київ : Світич, 2006. С. 148.

2. Бех І. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах. *Педагогіка толерантності*. 2001. № 3-4. С. 157-162.

3. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2010. 319 с.

4. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Дошкільна освіта». Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. 360 с.

5. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 200 с.

6. Тищук Л.І. Творчість як умова особистісного розвитку і підвищення рівня професійної майстерності педагога дошкільного навчального закладу. *Обдарована дитина*. 2008. № 6. С.19-25.

7. Шовш К.С., Біда О.А., Маргітич А.І. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (207), 2020. С. 376-380.

URL:<https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1489/1444>

Тема 4. Заклад дошкільної освіти – основне місце професійної діяльності майбутнього вихователя
(лекція – 2 год)

План

1. Заклад дошкільної освіти, як перша ланка системи освіти України
2. Принципи та завдання дошкільної освіти
3. Типи та особливості закладів дошкільної освіти
4. Організація педагогічного процесу у сучасному закладі дошкільної освіти

***Мета:** ознайомити студентів із типами закладів дошкільної освіти, організацією навчально-виховного процесу у ЗДО, принципами та завданнями дошкільної освіти.*

Тема 4. Заклад дошкільної освіти – основне місце професійної діяльності майбутнього вихователя
(семінарське заняття – 2 год)

1. Врахування закономірностей вікового та індивідуального розвитку дітей дошкільного віку
2. Базовий компонент дошкільної освіти в контексті всебічного розвитку особистості дитини.

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте дошкільну освіту як структурну ланку системи освіти України.
2. Які типи закладів дошкільної освіти вам відомі? Назвіть їх функції.
3. Покажіть значення дошкільної освіти у розвитку особистості. Проаналізуйте особливості розвитку дітей дошкільного віку.

4. Покажіть роль особистості педагога в процесі навчання і виховання дітей дошкільного віку, визначте і класифікуйте основні вимоги суспільства до неї, використовуючи різні підходи (з боку участі вихователя у вихованні і розвитку дітей, як представника державної установи, з боку його особистісних рис).

5. Розкрийте особливості планування освітньо-виховного процесу в ЗДО.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Ознайомтесь із Статутом закладу дошкільної освіти.

Завдання 2. Створіть символ сучасного закладу дошкільної освіти.

Завдання 3. Складіть перелік сайтів адресованих вихователю ЗДО.

Завдання 4. Складіть схему «Типи суспільних закладів дошкільної освіти України кінця ХІХ – початку ХХ століття».

Завдання 5. Проаналізуйте Базовий компонент дошкільної освіти, дайте аналіз кожній його частині.

Рекомендована література

1. *Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція)*. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2021 року № 33.
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2010. – 319 с.

3. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 200с.

4. Розвиток старшого дошкільника в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти : методичні рекомендації / О.Д. Рейпольська, І.М. Гудим, І.В. Луценко, В.О. Луценко, Г.Г. Цветкова ; за заг. ред. О.Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 178 с.
URL:<https://lib.iitta.gov.ua/729030/1/Розвиток%20старшого%20дошкільника.pdf>

5. Юрчук О. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до професійної діяльності вихователів ДНЗ URL: <file:///C:/Users/Рома/Downloads/Npd 2014 2 71.pdf>

6. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

Тема 5. Діяльність практичного психолога у закладі дошкільної освіти
(лекція – 1 год)

План

1. Специфіка роботи психолога в закладі дошкільної освіти
2. Завдання та зміст психологічної діяльності в ЗДО
3. Основні напрями роботи практичного психолога з дітьми в закладі дошкільної освіти

***Мета:** ознайомити студентів із видами діяльності та особливостями роботи практичного психолога в закладі дошкільної освіти.*

Тема 5. Діяльність практичного психолога у закладі дошкільної освіти
(семінарське заняття – 1 год)

1. Основні напрями роботи практичного психолога з педагогічним колективом ЗДО
2. Основні напрями роботи практичного психолога з батьками дошкільників

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте обов'язки практичного психолога у ЗДО.
2. Дайте характеристику професійних функцій практичного психолога у ЗДО.
3. Які якості повинен виявляти практичний психолог в процесі спілкування?
4. Чому спілкування вважають ядром професійної діяльності практичного психолога?

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Ознайомтесь з нормативно-правовою базою практичного психолога в ЗДО:

1. Наказ МОН від 22.05.2018 № 509 "Про затвердження положення про психологічну службу системи освіти України"
2. Етичний кодекс практичного психолога.
3. Декларація прав людини.
4. Конвенція про права дитини.
5. Закон України «Про освіту» (від 23.05.91).
6. Закон України про дошкільну освіту.
7. Закон про охорону дитинства.
8. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» (від 15.12.92).
9. Постанова КМУ «Про положення про дошкільний навчальний заклад» (від 12.03.03 № 305).

Завдання 2. Опрацюйте (складіть короткий конспект) «Етичний кодекс психолога» та назвіть основні принципи, що покладені в його основу

Рекомендована література

1. Бабчук О. Г. Психологічна служба в системі дошкільної освіти: навчальний посібник. Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2023. 166 с. URL:<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17192/1/Babchuk.pdf>
2. Замазій Ю.О. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 240 с. (Дошкільний навчальний заклад. Психологія виховання). URL:<https://dnmcps.com.ua/sites/default/files/2019-10/31/3/Марінушкіна%20.%20Є.%20Порадник%20практичного%20психолога.pdf>

3. Легка Л.М., Семенча Л.Г. Організація діяльності психологічних служб: Навчальний посібник Львів: «Новий Світ-2000», 2009. 372с.

4. Подшивайлова Л.І. Вступ до спеціальності: психологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2011. С. 156-208.

5. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію : Навч. посібник. 2- е вид. Київ : Каравела, 2010. 232 с.

6. Савчин М.В., Гавриш З.С. Вступ до спеціальності: психолог, практичний психолог: Навч. посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. 400 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З КУРСУ «ВСТУП ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

1. Визначте, в чому полягає безперервний характер вищої освіти в Україні?
2. Назвіть основні типи закладів вищої освіти.
3. Перерахуйте основні документи, які регламентують функціонування системи дошкільної освіти в Україні. У чому їх специфіка?
4. Розкрийте основні завдання вищої педагогічної школи.
5. Охарактеризуйте напрями діяльності закладу вищої освіти.
6. Організаційні основи і структура вузу.
7. Який з документів вищого навчального закладу регламентує організацію навчального процесу
8. Поняття навчального плану. Характеристика навчального плану спеціальності.
9. Схарактеризуйте основні компоненти підручника і навчальних посібників.
10. Визначте основні принципи організації навчального процесу у ЗВО. Розкрийте їх суть.
11. Назвіть основні форми організації навчального процесу у ЗВО. Покажіть їх специфіку.
12. Охарактеризуйте форми організації контролю й оцінки знань, умінь студентів.
13. Дайте загальну характеристику, визначте типологію, прав та обов'язків студентів.
14. Дайте визначення поняттю «адаптація». Проаналізуйте групи труднощів у студентів пов'язані з навчанням у вузі.
15. Що розуміють під поняттям «самостійна робота студентів»? Назвіть типи самостійних робіт, охарактеризуйте їх.

16. Розкрийте особливості організації самостійної роботи студентів під час слухання лекції.

17. Назвіть основні форми запису прочитаного тексту, охарактеризуйте їх.

18. Охарактеризуйте методи науково-педагогічного дослідження.

19. У чому полягає призначення Базового компонента дошкільної освіти? Які особливості його змісту?

20. Розкрийте роль і значення педагогічної діяльності в розвитку суспільства.

21. Проаналізуйте процес виникнення та історичний шлях становлення професії вихователя.

22. Назвіть основні особливості педагогічної професії. Охарактеризуйте їх.

23. Визначте і розкрийте суть, мету, зміст педагогічної діяльності.

24. Назвіть основні види педагогічної діяльності, дайте їм аналіз.

25. Порівняйте поняття «педагогічна майстерність» і «педагогічна компетентність». Знайдіть спільне і відмінне.

26. Розкрийте та охарактеризуйте функції вихователя з позиції сьогодення.

27. Проаналізуйте основні компоненти в структурі педагогічної діяльності.

28. Конкретизуйте, що Ви вкладаєте в зміст поняття «особистість дитини». Визначте характер можливих стосунків між вихователем і вихованцем.

29. На основі закону України «Про освіту» охарактеризуйте систему підготовки педагогічних кадрів в Україні.

30. Покажіть значення дошкільної освіти у розвитку особистості. Проаналізуйте особливості розвитку дітей дошкільного віку.

31. Дайте самооцінку професійно значимих якостей особистості педагога.

32. Загальна і професійна культура педагога: суть, специфіка, взаємозв'язок.

33. Проаналізуйте стилі педагогічної діяльності, в чому їх принципова відмінність?

34. Розкрийте та охарактеризуйте загально педагогічні та професійні знання, вміння вихователя.

35. Охарактеризуйте професійну педагогічну діяльність.

36. Назвіть уміння, які необхідні для здійснення професійної педагогічної діяльності.

37. Охарактеризуйте основні вимоги до особистості педагога системи дошкільної освіти.

38. Дайте визначення поняття «педагогічна майстерність». Розкрийте зміст педагогічних здібностей та їх формування.

39. Охарактеризуйте систему дошкільного виховання в Україні. Назвіть типи закладів дошкільної освіти.

40. Розкрийте значення педагогічної практики в професійній підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна)

1. *Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція)*. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2021 року № 33.
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/1/2.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20odoshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія. Київ : Світич, 2006. 304 с.

3. Богуш А. Вектор наступності Державних стандартів дошкільної і початкової ланок освіти. *Початкова школа*. 2013. № 9. С. 1-5.

4. Вакуленко В. Готовність майбутнього педагога до практичної педагогічної діяльності. *Проблеми сучасної педагогічної освіти: сер : Педагогіка і психологія*. Ялта : РВВ КДГІ, 2004. Вип. 6, Ч. 1. С. 116-122.

5. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ : Академвидав, 2007. 616 с.

6. Вступ до спеціальності: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних закладів освіти / за ред. Н.І. Яковець. Ніжин : Видавництво НДПУ, 2003. 89 с.

7. Грень Л.М., Вавренюк С.А., Алієва П.І. Сучасна освіта України: державно-управлінський аспект: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 238 с. URL: <http://29ujmo6.257.cz/bitstream/123456789/12629/1/Монoграфія%20Вавренюк%20С.А..pdf>

8. Кручек В. Модель особистості сучасного педагога як носія культури педагогічної взаємодії. *Вісник книжкової палати*. 2009. № 1. С. 46-49.

9. Мазоха Д. На шляху до педагогічної професії: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури,

2005. 168 с.

10. Мешко Г. Вступ до педагогічної професії: навчальний посібник. 2-е вид., стереотип. Київ: Академвидав, 2012. 200 с.

11. Немченко С., Голік О., Лебідь О. Педагогіка вищої школи : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Лебідь. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2014. 534 с.

12. Педагогічна мйстерність. Хрестоматія: навч. посіб. для студентів ВНЗ / за ред. І.А. Зязюна. Київ : Вища школа, 2006. 462 с.

13. Педагогічна освіта і професійна підготовка в сучасному соціокультурному середовищі: монографія / Товканець Г.В. та колектив авторів. За заг.ред. Товканець Г.В. Мукачево: Редакційно-видавничий центр МДУ, 2018. 302 с.

14. Пісоцька Л.М., Пісоцький О.П. Лекції зі вступу до спеціальності. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 88 с.

15. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 168 с.

16. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

Допоміжна

1. Бабчук О. Г. Психологічна служба в системі дошкільної освіти: навчальний посібник. Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2023. 166 с. URL:<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17192/1/Babchuk.pdf>

2. Басюк Н.А. Вступ до спеціальності: методичні рекомендації до практичних занять. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 56 с.

3. Бех І. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах. *Педагогіка толерантності*. 2001. № 3-4. С. 157-162.

4. Брежнева О., Щербакова К. Система семінарських і практичних занять як засіб активізації студентів. *Наукові записки НДУ імені Гоголя. Психолого-педагогічні науки*, 2004. № 3. С. 168-172.

5. Головченко В. Правові засади виховання та захисту прав дитини. *Право України*. 2008. № 5. С. 88-91.

6. Замазій Ю.О. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 240 с. (Дошкільний навчальний заклад. Психологія виховання).

URL:<https://dnmcps.com.ua/sites/default/files/2019-10/31/3/Марінушкіна%20О.Є.%20Порадник%20практичного%20психолога.pdf>

7. Казьмирчук Г. Вступ до спеціальності. УкрСІЧ Київ, 2014. 166 с.

8. Калічак Ю. Формування компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки. *Молодь і ринок*. 2018. № 6 (161). 2018. С. 65–70.

9. Кобильченко В. Практичний психолог у закладі дошкільної освіти: завдання та зміст психологічної діяльності. *Особлива дитина: навчання і виховання*. № 1. 2020. С. 7-20. URL:

[https://lib.iitta.gov.ua/722566/1/Кобильченко%20ст%20Д.%201\(93\)%202020.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/722566/1/Кобильченко%20ст%20Д.%201(93)%202020.pdf)

10. Косенко Ю. Педагогіка: загальні основи, теорія виховання, теорія навчання : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спеціальності «Дошкільна освіта». Маріуполь : ТОВ Друкарня «Новий світ», 2013. 208 с.

11. Легка Л.М., Семенча Л.Г. Організація діяльності психологічних служб: Навчальний посібник Львів: «Новий Світ-2000», 2009. 372с.

12. Мачинська Н., Стельмах С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.

13. Методично-педагогічна практика студентів факультету дошкільного виховання: навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Дошкільне виховання» денна та заочна форма навчання ХДПУ імені Г.С. Сковороди /Г.В. Бурма, та ін. Київ : Знання, 2002. 49 с.

14. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» / Уклад. А.В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 102 с. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/5297/1/pos_ibnukfinalredaktor.pdf

15. Нестеренко В. Організація самостійної роботи студентів- заочників у процесі їх професійної підготовки. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського : збірник наукових праць*. Вип. 1.37. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. С. 298-302.

16. Олійник М. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи : монографія. Чернівці : Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.

17. Планування роботи в дошкільних навчальних закладах : Лист № 1/9-455 від 03.07.2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-455290-09#Text>

18. Плотніков С., Харабет В. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник для підготовки магістрів і аспірантів денного та заочного відділення. Мін. освіти і науки України ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет». Кафедра соціології та соціальної роботи. Маріуполь : ПДТУ, 2011. 70 с.

19. Поніманська Т. І. Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти. *Дошкільна педагогіка*. Київ, 2004. С 129-136.

20. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О.В. Низковської. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.

21. Розвиток старшого дошкільника в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти : методичні рекомендації / О.Д. Рейпольська, І.М. Гудим, І.В. Луценко, В.О. Луценко, Г.Г. Цветкова ; за заг. ред. О.Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 178 с.
URL:<https://lib.iitta.gov.ua/729030/1/Розвиток%20старшого%20дошкільника.pdf>

22. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання. Монографія / за заг. ред. О.О. Красовська. Рівне : О. Зень, 2021. 560 с.

23. Шовш К.С., Біда О.А., Маргітич А.І. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (207), 2020. С. 376-380.
URL:<https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1489/1444>

24. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років. / Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В., Кононко О.Л. Київ : ТОВ «МЦФЕР»-Україна, 2019. 488 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про освіту».
URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. Закон України «Про вищу освіту».
URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Закон України «Про дошкільну освіту»
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

4. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база.
URL:<http://old.mon.gov.ua/ua/activity/63/64/normativnopr>

[avova-ba](#)

5. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>

6. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02infres>

7. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47). URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>

8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології. URL: <http://nbuv.gov.ua/e-technology?field=e-technology&tid=444&field=yfpdf&tid=All>

9. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>

10. ELibUkr Електронна бібліотека України. Ресурси відкритого доступу. URL: <http://www.elibukr.org/uk/resursi/resursividkritogodostupu.html>

11. Перепелюк І.Р. *Вступ до педагогічної діяльності*: електронний курс на освітній платформі MOODLE Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2601>

ДОДАТКИ

Додаток А

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Вища педагогічна освіта в Україні											
Тема 1. Система вищої освіти в Україні	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
Тема 2. Становлення та розвиток вищої освіти в Україні	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	9
Тема 3. Організація навчального процесу у закладі вищої освіти	9	2	2	-	-	5	6	1	-	-	-	8
Тема 4. Сутність, форми та методика організації самостійної роботи студентів	9	1	1	-	-	7	9	1	-	-	-	8
Тема 5. Організація науково-дослідної роботи студентів	9	1	1	-	-	7	9	-	-	-	-	9
Разом за ЗМ1	45	8	8	-	-	29	45	4	-	-	-	41
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2 Педагогічна діяльність та особистість педагога											
Тема 1. Сутність та структура	9	2	-	-	-	7	9	1	-	-	-	8

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
педагогічної діяльності													
Тема 2. Особливості педагогічної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти	9	-	2	-	-	7	9	-	-	-	-	-	9
Тема 3. Модель особистості вихователя закладу дошкільної освіти	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	-	8
Тема 4. ЗДО – основне місце професійної діяльності майбутнього вихователя	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	-	8
Тема 5. Діяльність практичного психолога у закладі дошкільної освіти	9	1	1	-	-	7	9	1	-	-	-	-	8
Разом за ЗМ 2	45	7	7	-	-	31	45	4	-	-	-	-	41
<i>Усього годин</i>	90	15	15	-	-	60	90	8	-	-	-	-	82

Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

– *поточний контроль* (максимально – 40 балів): оцінюється робота студентів на семінарських заняттях; виконання завдань для самостійного опрацювання студентами, практичних завдань, творчих робіт, презентацій, тестових і письмових робіт;

– *рубіжний контроль* (максимально – 20 балів за два модулі): за 10-тибальною шкалою оцінюються модульні письмові роботи у кінці модуля 1 та модуля 2;

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів): залік. Форма проведення – автоматизоване тестування у системі Moodle.

Бал, отриманий під час заліку, сума балів, отриманих студентом за різні види виконаної роботи у межах курсу, модульні письмові роботи складають підсумкову семестрову оцінку.

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за всіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

За умов організації освітнього процесу в *онлайн-режимі* лекційні, семінарські, практичні заняття проводяться на платформах (*Moodle, Zoom, Google Meet, Google Classroom, BigBlueButton*). Поточне, рубіжне та підсумкове оцінювання (контроль) реалізуються у формі виконання розроблених викладачем автоматизованих тестів (*система Moodle, Google Forms, Quizlet*) та завдань.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

– стандартизовані тести;

- проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі проекти);
- доповіді, реферати, презентації за обраною темою;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- реферування наукової літератури;
- створення структурних (візуальних) схем;
- виконання творчих завдань (доповіді, проекти, огляди тощо);

Підсумкова оцінка складається з таких елементів:

- робота на семінарських заняттях – 20 балів
- виконання самостійної роботи – 20 балів
- виконання модульних робіт – 20 балів
- залік – 40 балів.

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за усіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 2 від 24 лютого 2020 року).

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за всіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90–100)	Відмінно
	B (80–89)	Дуже добре
	C (70–79)	Добре
	D (60–69)	Задовільно
	E (50–59)	Достатньо
Не зараховано	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

A – «зараховано» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні

знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

В, С – «зараховано» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

Д, Е – «зараховано» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Прийоми самовиховання педагога

Вербальні самовпливи – самоорганізація, самопідбадьорення, самонаказ, самонавіювання, самоопанування, самопрограмування, самообмеження, самокорекція, самозаспокоєння, самосхвалення, самозобов'язання.

Вербальний вплив запускає свідомий механізм самонавіювання, йде безпосередній вплив на психофізіологічні функції організму. Формулювання самонавіювань будуються у вигляді простих і коротких тверджень, з позитивною спрямованістю (без частки «не»).

Приєм «Самонаказ». Застосовуйте самонаказ, коли переконані в тому, що треба поводитися певним чином, але зазнаєте труднощів з виконанням. Наприклад, «Розмовляти спокійно!», «Мовчати, мовчати!», «Не піддаватися на провокацію!», «Тримати себе в руках» – це допомагає стримувати емоції, поводитися гідно, дотримуватися вимог етики. Сформулюйте самонаказ. Подумки повторіть його декілька разів, а якщо це можливо – то вголос.

Приєм «Самопрограмування». У багатьох ситуаціях доцільно «оглянутися назад», згадати про свої успіхи в подібній ситуації. Минулі успіхи нагадують людині про її можливості, приховані резерви в духовній, інтелектуальній, вольовій сферах і вселяють упевненість у своїх силах. Згадайте ситуацію, коли ви впоралися з аналогічними труднощами. Сформулюйте текст афірмації, для посилення ефекту можна використати слова «саме сьогодні»: «Саме сьогодні в мене все вийде», «Саме сьогодні я буду найспокійнішою, найстриманішою», «Саме сьогодні я буду впевненою в собі», «Мені приємно

розмовляти спокійним й упевненим голосом, демонструвати витримку й самовладання». Подумки або вголос повторіть його декілька разів.

Приєм «Візитівка». Кожен з учасників уявляє свою візитівку, міркує, що на ній написано, якого вона буде кольору, як оформлена тощо. По колу кожен учасник презентує візитівку. Потім учасники уявляють свою візитівку майбутнього (наприклад, через 10 років), так само по колу презентують їх. В кінці під керівництвом ведучого аналізують, що планує кожен досягнути за вказаний проміжок часу, аплодують усім гравцям і бажають успіху в майбутніх досягненнях.

Приєм «Крісло успіху». В центрі аудиторії розташоване чарівне «крісло успіху». Ведучий пояснює, що той, хто у нього сідає – стає успішною, впевненою своїми силами людиною. Гравець сідає у крісло і розповідає про свої майбутнє, про свою професію, про свій життєвий успіх, як він до нього прийшов. Закінчує він словами «Я успішна людина, я займаюсь улюбленою справою. Я впевнений у своїх силах, мої мрії здійснюються, мої плани реалізуються. Я щасливий, я відкритий до розвитку, моє життя таке, яким я його створюю». Приєм спрямований на позитивне сприймання свого майбутнього, на розвиток впевненості у власних силах, стимулювання лідерських якостей.

**Поради вихователю дітей дошкільного віку
(За С. Русовою)**

1. Прийшла до дитячого садка – зроби розумне і благородне обличчя.
2. Щоразу, коли тобі хочеться командувати дітьми, згадай своє дитинство і про всяк випадок з'їж морозива.
3. Нехай усі моделі світу, побачивши твою посмішку, подадуть у відставку.
4. Не лізть у душу до дитини, якщо тебе про це не просили.
5. Йди на роботу з радістю, з роботи – з приємною втомою.
6. Жартуй до тих пір, поки не навчишся.
7. Пам'ятай: поганий лікар може забрати життя, а поганий педагог – спопелити душу.
8. Приходить до дітей слід настільки підготовленою, щоб знати точно: для чого прийшла, куди прийшла, що робитимеш і чи буде від цього добре.
9. Щоразу, коли хочеться нагруб'янити кому-небудь, рахуй до мільйона.
10. Люби свою адміністрацію так само, як і вона тебе, і ти проживеш довге, щасливе педагогічне життя.
11. Люби кого-небудь, і тоді в тебе все буде добре.
12. Якщо до тебе прийшли на заняття, уяви, що ти актриса, найкращий педагог країни, найщасливіша людина.
13. Завжди кажи батькам найкращу правду, яку ти знаєш.
14. Пишайся своїми помилками, і тоді їх у тебе меншатиме.
15. Найвищий прояв педагогічної успішності – посмішка на обличчях дітей.

16. Якщо ти вмієш звичайнісінький факт подати як відкриття і здивувати й захопити дітей, то можеш вважати, що половину справи ти зробила.

17. Пам'ятай: хороші педагоги живуть довго і майже ніколи не хворіють.

18. Віддай роботі все, а коли вийдеш зі стін дитячого садка, розпочни нове життя.

19. Намагайся завжди бути здоровою, навіть якщо в це ніхто не повірить.

20. Одягайся так, щоб бути прикладом і для дітей, і для дорослих.

21. Пам'ятай: якщо твій голос стає загрозливо хриплим, отже, ти робиш щось не те.

22. Добре, якщо пізнього вечора, коли ти згадуєш своїх вихованців, на обличчі з'являється посмішка.

Нехай твоє професійне життя проходить під девізом: «У центрі уваги – ДИТИНА, у центрі роботи – ВИХОВАТЕЛЬ».

Пам'ятай: бути педагогом – означає бути справжнім реформатором майбутнього життя України, бути Апостолом Правди й Науки».

**Заповіді педагогічного спілкування
(за В. Сухомлинським)**

1. Відносини з дітьми – фундамент діяльності педагога.
2. У спілкуванні виходити з мети, завдань виховання, інтересів дитини.
3. Орієнтуватись на співрозмовника.
4. Не обмежуватися інформацією, аналізувати мотиви.
5. Усвідомлювати психологічну атмосферу (співпереживати).
6. Самокритичність. Не жалітися на учнів.
7. Вміти слухати і поважати співрозмовника. Тактовність. Взаємність у спілкуванні.
8. Динаміка, розвиток, ініціативність у спілкуванні.
9. Уникати моралізму та негативних установок спілкування.
10. Виключати "голу" критику. Вчасно похвалити чи пожурити. Не бійтеся бути ласкавими, частіше посміхатися, схвалювати, заохочувати.

Професійне мовлення педагога: компоненти та вимоги

Культура мовлення є обов'язковим елементом загальної культури людини. Мовлення людини – її візитна картка, оскільки від того, наскільки грамотно вона висловлює свої думки, залежить її успіх не лише у повсякденному спілкуванні, але й у професійній діяльності.

Особливо актуальне це твердження щодо мовлення педагога, який працює з дітьми дошкільного віку. Сенс в тому, що одним із основних механізмів оволодіння дітьми рідною мовою є наслідування. Наслідуючи дорослих, дитина переймає не лише всі тонкощі вимови, слововживання, побудови фраз, але й ту недосконалість і помилки, які зустрічаються в їхньому мовленні. Саме тому до мовлення педагога закладу дошкільної освіти сьогодні ставляться високі вимоги, і проблема підвищення культури мовлення вихователя розглядається у контексті підвищення якості дошкільної освіти.

У сучасних дослідженнях проблеми підвищення культури мовлення педагога виділяють такі компоненти професійного мовлення:

- якість мовного оформлення мовлення;
- ціннісно-особистісні установки педагога;
- комунікативна компетентність;
- чіткий вибір інформації для створення висловлювань;
- орієнтація на процес безпосередньої комунікації.

Серед вимог до мовлення педагога закладу дошкільного віку виділяють:

✓ *правильність* – відповідність мовлення мовним нормам. Педагогу необхідно знати і виконувати у

спілкуванні з дітьми основні норми рідної мови: орфоепічні норми (правила літературної вимови), а також норми утворення і зміни слів;

✓ *точність* – відповідність змісту мовлення та інформації, яка лежить у його основі. Педагогу слід звернути особливу увагу на семантичний (смісловий) аспект мовлення, що сприяє формуванню у дітей навичок точності слововживання;

✓ *логічність* – вираження у смислових зв'язках компонентів мовлення і відносин між частинами та компонентами думки. Педагогу слід враховувати, що саме у дошкільному віці закладаються уявлення про структурні компоненти зв'язного вислову, формуються навички використання різних способів внутрішньо текстових зв'язків;

✓ *чистота* – відсутність у мовленні елементів, невластивих літературній мові. Усунення з активного мовлення нелітературної лексики – одне із завдань мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Тому, зважаючи на те, що у цьому віці провідним механізмом мовленнєвого розвитку є наслідування, педагогу необхідно піклуватися про чистоту власного мовлення: неприпустимо використовувати слова-паразити, діалектні, жаргонні слова;

✓ *виразність* – особливість мовлення, що допомагає захоплювати увагу і створювати атмосферу емоційного співпереживання. Виразність мовлення педагога є потужним засобом впливу на дитину. Володіння педагогом різними засобами виразності мовлення (інтонація, темп мовлення, сила, висота голосу тощо) сприяє не лише формуванню довільності виразності мовлення дитини, але й повнішому усвідомленню дитиною змісту мовлення дорослого, формуванню вміння виражати своє ставлення до предмета розмови;

✓ *багатство* – уміння використовувати всі мовні

одиниці з метою оптимального вираження інформації. Педагогу слід враховувати, що в дошкільному віці формуються основи лексичного запасу дитини, тому багатий лексикон самого педагога сприяє не лише розширенню словникового запасу дитини, але й допомагає сформуванню у неї навички точності слововживання, виразності й образності мовлення;

✓ *доцільність* – вживання у мовленні одиниць, відповідних ситуації та умовам спілкування. Доцільність мовлення педагога передбачає, насамперед, володіння відчуттям стилю. Урахування специфіки дошкільного віку націлює педагога на формування у дітей культури мовленнєвої поведінки (навичок спілкування, умінь користуватися різними формулами мовленнєвого етикету, орієнтуватися на ситуацію спілкування співбесідника тощо).

До цього переліку необхідно додати і правильне використання педагогом невербальних засобів спілкування, його умінь не лише говорити з дитиною, але й чути її. Безумовно, знання педагогом зазначених вимог, їх до-тримання і постійне вдосконалення свого мовлення – це запорука успішності роботи з мовленнєвого розвитку дітей у закладі дошкільної освіти.

Тест на схильність до педагогічної професії

Інструкція: Нижче пропонується перелік якостей. «Приміряйте» їх на себе і оцініть ступінь їх виразності, виходячи з такої системи оцінок: 5 - так; 4 - переважно так; 3 - важко сказати; 2 - швидше за все ні; 1 - ні.

1. Чи вважають інші, що Ви людина образлива, вразлива у спілкуванні (у відповідь на критику, зауваження)?

2. Чи довго у Вас у душі зберігається осад від різних переживань, що виникають під час спілкування (досада, радість, смуток)?

3. Чи часто у Вас буває піднесення і спад настрою?

4. Чи тяжко і довго ви переживаєте критику на свою адресу?

5. Чи сильно Вас стомлює галаслива весела компанія?

6. Ви помітно відчуваєте утруднення, соромитесь, коли доводиться знайомитися з людьми?

7. Вам легше і приємніше дізнаватися про щось із книжки, ніж питати в інших?

8. Чи часто Ви відчуваєте бажання відпочити, побути наодинці?

9. Чи довго Ви добираєте потрібні слова, коли доводиться розмовляти?

10. Чи віддаєте Ви перевагу вузькому колу постійних знайомих перед широким колом нових?

Ключ:

40-50 балів - Вам не дуже підійдуть професії з частими і напруженими міжособовими контактами;

30 - 40 балів - Ви будете відчувати певний постійний дискомфорт, який доведеться переборювати зусиллям волі;

20-30 балів - робота завдаватиме певних незручностей, але в цілому задовольнятиме Вас;

10-20 балів - Вам підходить робота, пов'язана зі спілкуванням.

Затверджено
наказом Міністерства освіти і науки
України від 12.01.2021 № 33

**БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
(ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ)**

НОВА РЕДАКЦІЯ

Зміст

1.		ВСТУП	3
2.		ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК СТАНДАРТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	5
	2.1.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Особистість дитини»	5
	2.2.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»	9
	2.3.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина в природному довкіллі»	12
	2.4.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Гра дитини»	14
	2.5.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина в соціумі»	16
	2.6.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Мовлення дитини»	18
	2.7.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина у світі мистецтва»	21
3.		ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК СТАНДАРТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	24
	3.1.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Особистість дитини. Спортивні ігри»	24
	3.2.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота»	26
	3.3.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Мовлення дитини. Основи грамоти»	27
	3.4.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Мовлення дитини. Іноземна мова»	28

	3.5.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина в соціумі. Соціально-фінансова грамотність»	29
	3.6.	ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «Дитина у світі мистецтва. Хореографія»	30
4.		УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	31
	4.1.	Участь сім'ї в розвитку дитини	32
	4.2.	Взаємодія закладів дошкільної освіти з сім'ями дітей, як учасниками освітнього процесу	32
	4.3.	Педагог як фахівець, який стимулює процес розвитку дитини	32
	4.5.	Зміст та організація освітнього процесу	33
	4.6.	Універсальний дизайн у закладі дошкільної освіти	34
	4.7.	Наступність між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини	34
	4.8.	Роль суспільства / громади у забезпеченні доступної та якісної дошкільної освіти	35
5.		Значення понять, що вживаються в Стандарті дошкільної освіти	36

**Базовий компонент дошкільної освіти
(державний стандарт дошкільної освіти)
(нова редакція)**

Вступ

Базовий компонент дошкільної освіти - це державний стандарт (далі - Стандарт), що визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів освіти дитини дошкільного віку (6 (7) років), а також умови, за яких вони можуть бути досягнуті відповідно до міжнародних стандартів якості освіти.

Мета Стандарту - збереження самоцінності дошкільного дитинства, визначення особливостей та вимог до рівня розвиненості, освіченості та вихованості дитини дошкільного віку, забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.

Дошкільна освіта є невід'ємним складником та першим рівнем у системі освіти (нульовий рівень Національної рамки кваліфікацій), стартовою платформою особистісного розвитку дитини.

Стандарт спрямований на забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти всіх дітей раннього та дошкільного віку, зокрема дітей з особливими освітніми потребами, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; утвердження людської гідності та гуманних взаємин між дітьми та батьками-вихователями в дитячих будинках сімейного типу; соціальну підтримку сім'ї та родинних стосунків. Виконання вимог Стандарту забезпечується з урахуванням задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних психічних і фізичних можливостей дитини в найбільш оптимальній для кожної дитини формі.

Стандарт, орієнтований на збагачення виховних традицій українського суспільства сучасними

досягненнями та прогресивними світовими тенденціями у сфері освіти.

В основу Стандарту покладено традиційні для дошкільної освіти ідеї гуманістичної педагогіки, спрямовані на гуманне ставлення до дитини, теорії природовідповідності, за якою у дитини треба розвивати задатки та здібності, зберігаючи її природу, ідеї про патріотичне і громадянське виховання, ідеї про використання казки та гри у гармонійному розвитку особистості та актуальну для сучасного етапу розвитку дошкільної освіти в Україні ідею солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти й інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Цінності дошкільної освіти:

- визнання самоцінності дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості;
- щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства як передумова її повноцінного розвитку та подальшої самореалізації у житті;
- повага до дитини, особливостей її розвитку та індивідуального досвіду;
- зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;
- цінувати життя і благополуччя як вміння плекати, підтримувати та створювати сприятливі умови для себе та інших у безпечному середовищі в природному, предметному та соціальному оточенні;
- розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей;
- збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями.

Базові принципи реалізації Стандарту складають загальні демократичні принципи суспільного життя:

– демократичність (формування засад демократичного суспільства, де кожен/кожна можуть бути почутими, мають право на самовираження та активну участь);

– рівний доступ до якісної дошкільної освіти кожній дитини, освіти без дискримінації за будь-якими ознаками;

– забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору (основи соціальної, екологічної та економічної свідомості, відповідальності за власні дії та їх наслідки для довкілля);

– міжвідомча взаємодія (співпраця закладів освіти з психологічною, соціальною та медичною службами);

– державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації та управлінні дошкільною освітою;

– соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу (засновників закладів освіти, батьків або осіб, які їх замінюють, керівників та працівників закладів дошкільної освіти, фахівців, що надають освітні послуги дітям дошкільного віку, інших фахівців).

Зміст та організація освітнього процесу у сфері дошкільної освіти визначаються принципами науковості, систематичності, активності, природовідповідності, які вимагають від педагога такої організації освітньо-виховного процесу, за якої максимально активізується діяльність дитини в пізнанні навколишнього світу, реалізації її творчих задумів та мрій.

Становлення компетентностей дитини під час здобуття дошкільної освіти

Ключові компетентності під час здобуття дошкільної освіти формуються за різними освітніми напрямами,

спрямованими на розвиток особистості дитини. Освітні напрями визначають зміст роботи закладу дошкільної освіти через організацію педагогом базових (основних) видів діяльності, які збагачують досвід дитини та реалізуються як особистісне надбання дитини (результат розвитку) за підтримки батьків в умовах родинного виховання.

Компетентність як результат дошкільної освіти та особистісне надбання відображає систему взаємопов'язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дитини:

- емоційно-ціннісного ставлення;

- сформованості знань;

- здатності та навичок до активного, творчого впровадження набутого досвіду, тобто до регуляції досягнень, поведінки, діяльності.

Педагогічні впливи забезпечують цілісність особистості, яка проявляється в розвинених емоціях, зростаючій свідомості, керованій поведінці.

Стандарт представляє взаємозв'язок між цінностями дошкільної освіти, напрями освіти (змістом), процесом формування досвіду дитини в різних видах діяльності, що забезпечує освітній результат - компетентність дитини старшого дошкільного віку.

Ключові для дошкільної освіти компетентності дитини (рухова і здоров'язбережувальна, особистісна, предметно-практична та технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична та дослідницька, природничо-екологічна та навички, орієнтовані на сталий розвиток, ігрова, соціально-громадянська, мовленнєва, художньо-мовленнєва, мистецько-творча (художньо-продуктивна, музична, театралізована) та інші мають продовження в освітньому процесі початкової школи та впродовж життя.

Компетентності, що сформовані у дитини в різних видах діяльності за освітніми напрямами: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природному довкіллі», «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва» створюють базу для збагачення та поглиблення змісту освіти на наступних рівнях освіти у початковій та середній школі. Всі напрями дошкільної освіти продовжено в початковій школі через освітні галузі: мовно-літературну; математичну; природничу; технологічну; інформатичну; соціальну і здоров'язбережувальну; громадянську та історичну; мистецьку; фізкультурну.